

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla az ÁFI Felszámoló és Vagyonkezelő Zrt. felszámoló által meghatalmazott dr. Karcagi-Mészáros Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a Szabó Ügyvédi Iroda és a dr. Szunyog János ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és járulékai iránt indított perében a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2010. július 5. napján kelt 27.G.40.047/2009/15. sorszám alatti ítéletével szemben a felperes által 16., Gf.2., Gf.4. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatja, s kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen a felperesnek 12.998.880. (Tizenkétfélmillió - kilencszázkilencvennyolcezer - nyolcszáznyolcvan) Ft-ot;

egyebekben helybenhagyja.

A felperes illeték és perköltségben való marasztalását mellőzi.

Kötelezi a felperest, hogy a Magyar Államnak az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívására fizessen meg 306.000. (Háromszázhatezer) Ft, míg az alperest, hogy 1.494.000. (Egymillió - négyszázkilencvennégyezer) Ft le nem rótt kereseti- és fellebbezési illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 639.375. (Hatszázharminckilencezer - háromszázhetvenöt) Ft első- és másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A fuvarozó alperesnek a megrendelő felperessel szemben 2008. év végéig 15.984.184.Ft fuvardíj-követelése keletkezett. A felszámolásközeli helyzetbe jutott felperes a fuvardíjat pénzben kiegyenlíteni nem tudta. A felek szervezeti képviselői megállapodtak, hogy az alperes fuvardíját pénzbeli kiegyenlítés helyett a felperes termékek átadásával kompenzálja.

2008. december 11. és 2009. január 31. napja között a felperes számla ellenében 15.638.818.Ft vételáru árut (papíripari készterméket és a papírgyártás alapanyagául szolgáló ún. alappapírt) adott át az alperesnek. Az alperes az árut a felperestől saját költségén elszállította, annak nagyobb részét - 12.998.880.Ft vételárért - továbbértékesítette, a fennmaradó selejtes, rongálódott, elpiszkolódott (783.516.Ft vételáru) árut selejtezés után elégette.

A felperes felszámolása iránti kérelem 2008. november 6. napján érkezett a megyei bíróságra, az elrendelt felszámolás kezdő időpontja 2009. március 5. Az alperes a 15.984.184.Ft teljes fuvardíj-követelését a felperes felszámolási eljárásában - feltételes - hitelezői igényként bejelentette, azt a felperes felszámolója f/ kategóriás, vitatott hitelezői igényként nyilvántartásba vette. A felperes felszámolási eljárásában - a törvényi határidőn belül - 10.043.550.988.Ft hitelezői igényt jelentettek be, a felszámoló az adós vagyontárgyait 5.647.000.000.Ft áron hirdette meg értékesítésre.

A felperes módosított keresetében a felek 2009. januárjában létrejött - az alperes fuvardíját felperesi termékekkel kiegyenlítő - ügylet érvénytelensége megállapítását kérte a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 40.§. (1) bekezdés c/ pontja alapján; az érvénytelenség jogkövetkezményeként pedig - elsődlegesen - az eredeti állapot helyreállítását kérte, míg másodlagosan az alperes kötelezését az átadott termékek 15.638.818.Ft-os vételára visszafizetésére. A felperes keresetében azzal érvelt, hogy a Cstv.40.§. (1) bekezdés c/ pontja olyan objektív tényállás, ahol az igényt érvényesítő félnek csak a hitelező előnyben részesítését kell igazolnia, nincs viszont jelentősége a hitelező jó- avagy rosszhiszeműségének. A felszámolási kérelem benyújtását követően megkötött kompenzációs ügylettel az alperes hitelezői követelése nagyobb részéhez a többi hitelezőt megelőzően hozzájutott. Ezzel szemben az adós vagyonából legfeljebb a hitelezők követelése 50%-a nyerhet kielégítést.

Az alperes *ellenkérelmében* - elsődlegesen - a módosított kereset elutasítását azért kérte, mert álláspontja szerint a Cstv.40.§. (1) bekezdés c/ pontjában meghatározott tényállás a jelen jogügyletre nem alkalmazható. Ugyanis a felek között létrejött fuvarszerződést nem az alperes hitelező előnyére, hanem hátrányára módosították a felek akkor, amikor pénzfizetés helyett az áruval való kompenzációban állapodtak meg. A továbbértékesítés folytán az eredeti állapot már nem állítható helyre. Másodlagosan - a kereset teljesítése esetére - *beszámítási kifogást* terjesztett elő, ellenkövetelésével a felszámolás kezdő időpontjában már lejárt 15.984.184.Ft fuvardíj-követelését érvényesítette.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott *ítéletével* a keresetet elutasította, egyben kötelezte a felperest a feljegyzett kereseti illeték és az alperes perköltsége viselésére. Az elsőfokú bíróság határozata indokolásában elsődlegesen azt állapította meg, hogy a fuvarozási szerződés Ptk.240.§. (1)-(2) bekezdése szerinti módosítása olyan időszakban történt, amikor az adós felperes már fizetéseképtelenségi helyzetben volt, azzal az „adós” (helyesen: a hitelező) előnyben részesült, mivel általa többhöz, követelésének nagyobb hányadához jutott hozzá, mint amihez a vele egy rangsorban álló hitelezők a felszámolási eljárás során hozzájutottak volna. Az alperes tehát 15.638.818.Ft érték erejéig mentesült a

felszámolási kielégítési rangsor sorrendje alól. Ezzel a Cstv.40.§. (1) bekezdés c/ pontjában meghatározott előnyben részesítés megvalósult. Az ügylet tehát a 3/2008. PJE határozat szerint érvénytelen, ezért a Ptk.237.§. (1)-(2) bekezdése alkalmazásának van helye. A megyei bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeit azonban mégsem alkalmazta, arra tekintettel, mert álláspontja szerint a hitelező alperes a Cstv.38.§. (3) bekezdése alapján eredménnyel terjesztett elő beszámítási kifogást a felszámoló által már nyilvántartásba vett, a felszámolás kezdő időpontjában is fennálló, lejárt fuvardíj-követelése erejéig.

Ez ellen az ítélet ellen a felperes terjesztett elő *fellebbezést*, annak megváltoztatása és az alperes 15.638.818.Ft megfizetésére kötelezése iránt. Fellebbezésében elsődlegesen azzal érvelt, hogy a Cstv.40.§. (1) bekezdésében szabályozott megtámadási jog jogalkotói célja az, hogy egy hitelező se jusson hozzá követeléséhez előnyösen, a többi hitelezőt megelőzve, a Cstv.57.§-ában meghatározott kielégítési rangsor figyelmen kívül hagyásával. Ezért az ilyen megtámadási perekben nem lehetséges a hitelező beszámítási joga gyakorlása. Abszurd az is, hogy a hitelező alperes olyan ügylettel szemben kíván ellenkövetelést érvényesíteni, melynek érvénytelenségét a bíróság megállapította. A Cstv.38.§. (3) bekezdése alapján beszámítási jog csak érvényes, aggálytalan ügyletek esetében gyakorolható. Másrészt a módosított fellebbezéshez csatolta a felperes mint kötelezett, az alperes mint engedményező és a perben nem álló "A" Kft. - mint engedményes - között 2008. október 12. napján 5.904.120.Ft, 2008. november 26. napján 11.859.477.Ft és 2008. december 8. napján 24.855.787.Ft lejárt alperesi követelés *engedményezésére* vonatkozó szerződést. A szerződésekből azt a következtetést vonta le, hogy az alperes a perben a Cstv.38.§. (3) bekezdése alapján a beszámítási jogát azért nem gyakorolhatta, mert a fuvardíj-követelés jogosultja - az engedményezés folytán - a felszámolás kezdő időpontjában nem az alperes volt.

Az alperes *fellebbezési ellenkérelmében* az elsőfokú ítélet fellebbezett része helybenhagyását kérte. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a Cstv. 36.§(1) bekezdése, 38.§ (1) bekezdése helyes alkalmazásával számította be a felszámolás kezdő időpontjában lejárt hitelezői követelését az adós által indított perben. Ezen törvényi rendelkezések jogalkotói célja az volt, hogy egyes hitelezők ne legyenek elzárva a beszámítás útján történő igényérvényesítéstől. A felperes módosított fellebbezéséhez csatolt, a felszámolás kezdő időpontja előtt keletkezett engedményezési szerződések pedig azért nem akadályozzák az alperes ellenkövetelése teljesítését, mert azok 5. pontja a Ptk. 229.§ (3) bekezdése szerinti „időhatározást” (helyesen:bontó feltételt) tartalmaznak, ha az engedményes az engedményezés ellenértékét 20 napon belül nem fizeti ki. Erre pedig egyik szerződés esetében sem került sor. Emellett az alperes hitelezői igénybejelentésében felsorolt számlakövetelések közül csak 8 azonos a 2008. december 8-n kelt szerződéssel engedményezett követeléssel, a többi viszont nem.

A fellebbezés - túlnyomórészt - alapos.

Az elsőfokú bíróság a helytállóan megállapított tényállásból részben téves érdemi jogkövetkeztetésre jutva tartotta beszámíthatónak a Cstv.40.§.(1) bekezdése alapján indult perben az érvénytelen ügylet folytán az adósnak visszajáró pénzösszegbe a hitelezői követelést.

A megyei bíróság a kereset alapjául szolgáló Cstv.40.§. (1) bekezdés c/ pontja dogmatikai tartalmát helytállóan értelmezte. A törvényhely alapján az adós azon szerződése vagy más jognyilatkozata támadható meg, melynek tárgya egy hitelező előnyben részesítése, különösen egy fennálló szerződésnek a hitelező javára történő módosítása vagy biztosítékkal nem rendelkező hitelező számára biztosíték nyújtása. Ez alapján az eredményes megtámadáshoz nem szükséges, hogy a fizetéseképtelenség közeli helyzetben lévő adós és a vele kötött ügylet folytán szerző fél magatartása célzatos legyen, felismerve azt, hogy az ügylet a hitelező kijátszására szolgál. Így nem kell vizsgálni az adós és a szerző fél jó- avagy rosszhiszeműségét, a lényeg csupán az ügylet objektív eredménye; az, hogy valamely hitelező a felszámolási eljárást megelőzően, a felszámolási kielégítési rangsort (Cstv.57.§. (1) bekezdés) figyelmen kívül hagyva hitelezői követelésének nagyobb hányadához jut hozzá, mint amihez a felszámolási eljárásban a vele egy rangsorban álló hitelezők hozzájutnak. (Győri Ítéltábla Gf.IV.20.112/2007/5. szám, Gf.IV.20.331/2008/8.) A felszámolási eljárás során a hitelezők rendelkezésére álló vagyon csökkentését az említett objektív eredmény figyelembevételével, és nem önmagában - a mérleg-elv figyelembevételével - kell vizsgálni; hanem szem előtt kell tartani, hogy az ügylet folytán a preferált hitelezővel egy rangsorban lévő hitelezők kielégítésére szolgáló felszámolási vagyon a többi hitelező számára hátrányosan változott meg. Az ugyanis lehetséges, hogy a támadott ügyletthez kapcsolódóan az adós gazdálkodó szervezet tartozásai is csökkennek, azonban az aktív vagyonelemek összegének csökkenésével a hitelezők kielégítési aránya is romlik.

A konkrét esetben az alperes hitelezői igénye a Cstv.57.§. (1) bekezdés f/ kategóriájába sorolt. Az alperes által nem vitatott felszámolói közlés szerint pedig az adós vagyonából a 10.043.550.988.Ft követelést bejelentő hitelezők igénye csak mintegy 50%-ban nyerhet kielégítést. Így az alperes, valamint a további f/ kategóriás hitelezők a hitelezői igényeik kielégítésére reálisan nem számíthatnak. Ezért az elsőfokú bíróság ítélete - fellebbezéssel nem is érintett - részében helyesen állapította meg, hogy a felek által - a felszámolási kérelem megyei bíróságra érkezését követően - elhatározott kompenzációs ügylettel az alperes hitelező Cstv.40.§. (1) bekezdés c/ pontjában meghatározott előnyben részesítése megvalósult. Helyes a megyei bíróság 3/2008. PJE határozaton és a Ptk.237.§. (1)-(2) bekezdésén alapuló azon következtetése is, hogy az előnyben részesítő ügylet következményeként a szerződéskötés előtti állapotot kell helyreállítani.

Tévedett viszont az elsőfokú bíróság akkor, amikor a Cstv.40.§-a alapján indított érvénytelenségi pert olyan peres eljárásnak tekintette, amelyben a hitelező a Cstv.36.§. (1) bekezdése és 38.§. (3) bekezdése alapján a felszámolás kezdő időpontjában fennálló és a felszámoló által hitelezői igényként nyilvántartásba vett követelését az adós felé fennálló tartozásába beszámíthatja. Nem volt ugyanis tekintettel a Cstv.40.§. (1)-(2) bekezdésében szabályozott perindítási jog nyilvánvaló jogalkotói céljára, amely - az elsőfokú bíróság

ítélete szerint is - az, hogy az ott felsorolt, felszámolásközeli helyzetben megkötött szerződések és más ügyletek eredményeként a felszámolás alá került adós valamely hitelezője - a többi hitelezőhöz viszonyítva - ne jusson olyan előnyhöz, amelyet a felszámolási eljárás során a kielégítési rangsor figyelembevételével ne élvezhetne. Amennyiben a 40.§. (1)-(2) bekezdése alapján indított perekben az érvénytelenség megállapítása folytán az adós gazdálkodó szervezetnek visszajáró szolgáltatásba a hitelezői követelés a Cstv.38.§. (3) bekezdése alapján beszámítható lenne, a bíróság ítéletével lényegében maga hozna létre a Cstv.40.§-a alapján tiltott ügyletet.

A konkrét esetben az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a felszámolás 2009. március 5.-i kezdő időpontjában az alperesnek nem állt fenn követelése az adós felperessel szemben, mivel azt a felek a kezdő időpont előtt megkötött, a keresettel támadott szerződéssel már megszüntették. Így feltéve - de: meg nem engedve - , hogy a 40.§. alapján indított érvénytelenségi perben a hitelező egyébként a Cstv.38.§. (3) bekezdése szerint a beszámítási jogát gyakorolhatná, annak szűk értelemben vett valamennyi törvényi feltétele a jelen esetben nem állt fenn.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeként - elsődlegesen - a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani. (Ptk.237.§. (1) bekezdés) A jelen esetben viszont a hitelező alperes fuvardíj követelése fejében átadott papíráru már természetben nem szolgáltatható vissza, mivel azt az alperes (a selejtezett mennyiség kivételével) értékesítette. A Cstv.40.§-a alapján indított perben ilyen esetben az adós gazdálkodó szervezettel szerződött hitelező az áruval teljesített ellenszolgáltatás helyébe lépett értéket köteles a felszámolási vagyona visszaszolgáltatni. (A Legfelsőbb Bíróság érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 3. pontjába foglalt iránymutatás tehát a konkrét esetben csak részben alkalmazható.) A felperesnek visszajáró ellenszolgáltatás helyébe lépett érték 12.998.880.Ft vételár volt. A felszámoló által képviselt felperes pedig - fellebbezési tárgyalási nyilatkozata szerint - nem kívánta bizonyítani, hogy ez a vételár eltért az alperesnek átadott papíráru piaci értékétől. Ezért az alperes az ellenszolgáltatás helyébe lépett papíráru értékeként csak ennek az összegnek, és nem pedig a felek közötti megállapodásban meghatározott 15.638.818.Ft visszafizetésére kötelezhető.

Ezekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§. (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyben kötelezte az alperest 12.998.880.Ft felperes részére megfizetésére, míg ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A megyei bíróság ítélete per főtárgyára vonatkozó megváltoztatása miatt az ítéletábra mellőzte a felperes le nem rótt illetékben és perköltségben marasztalását, egyben - az elsőfokú határozatra kiterjedően - a perköltségre és a le nem rótt illetékre vonatkozó új határozatot hozott.

A felperes pernyertessége a kereset perértékéhez képest 83%-os arányban határozható meg. Ezért a Pp.78.§. (1) bekezdése, 81.§. (1) bekezdése és az Itv.59.§. (1) bekezdése alapján az 1.800.000.Ft le nem rótt kereseti- és fellebbezési illetékből az alperes annak 83%-át, 1.494.000.Ft-ot, míg a felperes 17%-át, 306.000.Ft-ot köteles viselni.

A 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§. (2), (5)-(6) bekezdései alapján az ítélőtábla a felek jogi képviselétével az elsőfokú eljárásban felmerült ügyvédi munkadíjat az áfával növelt 781.250. - 781.250. Ft-ban határozta meg, míg a másodfokú eljárásban 187.500. - 187.500. Ft-ban. A felperes a pernyertessége arányában (Pp.81.§. (1) bekezdés) ezen összegek 83%-ára, 804.062.Ft-ra, míg az alperes ezen összegek 17%-ára, azaz 164.687.Ft-ra tarthat igényt. Ezek egybeszámításával az alperes 639.375.Ft első- és másodfokú perköltséget köteles a felperesnek megfizetni.

G y ő r , 2011. február 9.

Dr. Szalai György sk. a
tanács elnöke

Dr. Ferenczy Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Bajnok István sk. bíró

A kiadmány hitelül
kiadó: